

Καισάρεια
Καππαδοκίας: τα
Θεμέλια της
Τριαδικότητας του
Θεού

Του Μουχάμαντ Σαμσαντίν
(πρώην Κοσμά) Μεγαλομμάτη

▣ Αρχικά δημοσιευμένο
στο *Ανεξήγητο*, στη σειρά
Το Βυζάντιο στην
Ανατολή, Α' άρθρο,
Μάρτιος 1986, σελ. 44-45

**Πρόσφατα
επαναδημοσιευμένο στο
μπλογκ:**

<http://www.technova.gr/technova/index.php/2012-06-21-03-15-38/istoria/1905-byzantio-stin-anatoli?showall=&limitstart=>

Καισάρεια της Καππαδοκίας

*Το "σπίτι του Μεγάλου
Βασιλείου" σύμφωνα με την
παράδοση: το μόνο σωζόμενο
ολόκληρο ανατολικο-ρωμαϊκό
κτίριο*

*Οι δύο προηγούμενες
φωτογραφίες
δημοσιεύθηκαν στο
περιοδικό Ανεξήγητο.*

Και οι δυο λαοί, Έλληνες και
Τούρκοι, είναι ουσιαστικοί
κληρονόμοι της μεγάλης
αυτοκρατορίας.

**Ζώντας μέσα στον κύριο
ρωμαϊκό - ρωμείικο Χώρο, οι
Τούρκοι είναι επόμενο να
δέχονται σήμερα περισσότερο
την επίδραση του ίδιου του
περιβάλλοντός τους.**

Για τον Έλληνα, η εκεί
περιπλάνηση μετατρέπεται
αναγκαστικά σε *προσπάθεια*
αυτογνωσίας.

*Ναός νέος,
Καισάρεια, ὦ δέος!
Κόσμος τέως,
Καισάρεια, ὦ Χρέος!*

Σε ίση απόσταση από τ' Αιγαίο
και τα σύνορα της Περσίας, η
Καισάρεια έχει μια ιστορία
μεγαλύτερη από τέσσερις
χιλιετίες και έχει αλλάξει πολλά
ονόματα.

Κτισμένη σε υψόμετρο
1100-1200 μ., στους πρόποδες του
τεκτονικού βουνού **Αργαίος**
(3916 μ.) εποπτεύει τους δρόμους
μετακίνησης από Πόντο προς
Μεσόγειο, με κατεύθυνση από
βορειοανατολικά προς
νοτιοδυτικά.

Όπως αναφέρει ο Στράβων, όταν ανέβαινε κανείς με αίθριο καιρό στην κορυφή του Αργαίου μπορούσε να δει απ' τη μια μεριά τον Εύξεινο Πόντο και απ' την άλλη την Κύπρο και το Ισσικό Πέλαγος (Μεσόγειος)!

Γνωστή σαν **Kanish** (σήμερα **Kültepe**, σ' απόσταση 21 χλμ. ΒΑ του κέντρου της σημερινής πόλης), πρωτεύουσα κρατιδίου τον 21ο αιώνα π.εμ, υπήρξε ένα σημαντικό κέντρο στην ιστορία του εμπορίου.

Εδώ έφτασαν στις απώτατες
δυτικές προεκτάσεις τους **οι**
Ασσύριοι και εδώ εγκατέστησαν
τα πρώτα στον κόσμο
πρακτορεία: Καρούμ, όπως τα
έλεγαν τότε. Η εμπορική
υπεροχή τους πάνω στους
Χιττίτες είχε εξασφαλιστεί.

Ίσως όμως η ασσυριακή προώθηση να χρονολογείται από τον 23ο αιώνα, όταν ο **Ναράμ Σιν** (2320-2284) αναγκάστηκε να αντιμετωπίσει μια συμμαχία από 17 βασιλιάδες ανάμεσα στους οποίους φιγουράρει και ο βασιλιάς του **Kanish**, όπως μας πληροφορεί ένα μεταγενέστερο χιτιτικό ιστορικό κείμενο.

Κατά τη νέα ασσυριακή περίοδο,
ολόκληρη η περιοχή ονομάζεται
Ταμπάλ και οι κάτοικοί της
φέρουν το όνομα **Μουσκί**.

Από το όνομα αυτό προέρχεται η
ορολογία του *Ηροδότου* (**Μόσχοι**)
και της *Βίβλου* (**Μοσόχ**).

Κατά τους ελληνικούς και
ελληνορωμαϊκούς χρόνους είναι
γνωστή σαν (τα) *Μάζακα* (ή
Μαζακum), καθώς και σαν
Ευσέβεια.

Τέλος, η οριστική της ονομασία δίνεται το 17 τεμ, όταν η Καππαδοκία μετατρέπεται σε ρωμαϊκή επαρχία, *προς τιμή του αυτοκράτορα Τιβέριου*. Τότε πολλές πόλεις παίρνουν το όνομα αυτό:

έχουμε την *Καισάρεια του Φιλίππου* (στο σημερινό Ισραήλ), την *Καισάρεια Νουμιδίας*, την *Καισάρεια της Μαυριτανίας*, ακόμα και την *Caesarea in mari oceano quod Gallias et Britannias interluit* (ένα νησί στη Μάγχη, λοιπόν!).

Συνολικά έχουμε περίπου 20 πόλεις μ' αυτό το όνομα. Όμως ανάμεσά τους θα ξεχωρίσει η *Καισαρεία Μητρόπολις*, όπως την αναφέρουν τα νομίσματα της εποχής.

**Οι Καππαδόκες, λαός
ανάμεικτος από υπόλοιπα
Χιτιτών, Φρυγών, άλλων λαών
της Ανατολίας και στρατιωτών
του Μεγαλέξανδρου,
εξελληνίζονται και
εκχριστιανίζονται μέσα στη
ρωμαϊκή αυτοκρατορία και
δημιουργούν ...**

ένα τεράστιο κέντρο παράδοσης
αναχωρητισμού στη δυτική
Καππαδοκία. Εκεί, μέσα σ' ένα
μαγευτικό, απόκοσμο
περιβάλλον, εικόνα ενός άλλου
κόσμου, παρατηρούμε τα
αποτελέσματα της δράσης του
κρατήρα του Αργαίου:

μπροστά μας ξεπροβάλλουν δάση
από πυραμίδες, κώνους, αιχμές,
βέλη ηφαιστειογενούς γήινου
χώματος, σε μια *αδίσταχτη*
ανάταση προς τον ουρανό. Δεν
είναι βράχια και δεν είναι άμμος!

Προϊόντα των *καλυτέρων*
καλλιτεχνών του χρόνου – του
αέρα, του νερού, του χρώματος
και της *φωτιάς* –
ολοκληρώνονται με την *πάροδο*
χιλιετιών, ωστόσο εμφανιστεί
στην κορυφή τους μια οριζόντια
διάταξη.

Έως σήμερα αποκαλούνται
"καμινάδες νεραϊδών", αυτό όμως
δεν εμπόδισε τους πρώιμους
αναχωρητές να σκαλίσουν το
εσωτερικό τους και να
δημιουργήσουν εκεί ένα χώρο
για εκκλησία και κελί.

... ο τόπος του Βασιλείου,
επισκόπου Καισαρείας της
Καππαδοκίας. Εδώ προτίμησε
αυτός ο πατέρας του
χριστιανισμού να θέσει τα
θεμέλια της τριαδικότητας του
θεού, γράφοντας "*Περί του Αγίου
Πνεύματος*".

Καισάρεια μὲν πόλις ἐνταῦθα
μεγίστη τε καὶ πολυάνθρωπος ἐκ
παλαιοῦ τυγχάνει οὐσα. τείχος δὲ
αυτὴν περιέβαλλε τῷ
υπερβάλλοντι τῆς ἀμετρίας
ἐπιμαχώτατον τε οὐ καὶ
ἀφύλακτον ὅλως ... ἀλλὰ
βασιλεὺς Ἰουστινιανός ...

... τα μεν ουκ αναγκαία του περιβόλου περιελών, την δε πόλιν ως αληθώς ερύματι εις το ασφαλές περιστείλας, οχύρωμα μεν κατεστήσατο αμαχώτατον ει τις προσίοι, διαρκεί δε αυτό φυλακτηρίω επέρρωσε.

Προκοπίου Καισαρείας - Περί Κτισμάτων Πραγματεία, V, iv, 7-14

Θρυλικής φήμης για Πέρσες και Άραβες, η "*Αλ Καϊσεριγιέ*" θυμίζει πολλά: τον ένα χρόνο οι Ρωμαίοι έφταναν στα Εκβάτανα και τον άλλο χρόνο οι Πέρσες προχωρούσαν μέχρι τα τείχη της Καισάρειας. Ύστερα ήρθε το Ισλάμ.

Στην Καισάρεια όμως, ρωμέϊκο προπύργιο των μέσων χρόνων, θεμελιωτές του Ισλάμ θεωρούνται οι *Σελτζούκοι Τούρκοι*. Τον 11ο αιώνα φτάνουν επίσης από τα ανατολικά και οι Αρμένιοι, για να διαφύγουν της προσοχής των άλλων στα πλαίσια της ατέλειωτης πόλης-παζάρι.

Πρωτεύουσα του σελτζουκικού κράτους των Ντανισμέντ, γίνεται αργότερα συμπρωτεύουσα της σελτζουκικής αυτοκρατορίας του Ικονίου (Konya).

Την ίδια εποχή πλουτίζεται με
θρησκευτικές σχολές, τζαμιά,
τύμβους - Χονάτ Χαρούν τζαμί
(1228), τύμβος Ντονέρ (1275) - στα
οποία προστίθενται τα
μεταγενέστερα οθωμανικά:
Σαχιμπίγιε Μεντρεσεσί
(θρησκευτική σχολή, 1585), Ουλού
τζαμί, Σερτσαλί Κυμπέτ (14ος
αιώνας).

Μια φευγαλέα στιγμή για τους Σταυροφόρους, και κατόπιν η Καισάρεια γίνεται πρωτεύουσα του μογγολικού κράτους του Ερέτνα (1335-1380).

... αυτή την πολυγλωσσία (η 'παλιά πόλη' λεγόταν 'εσκή σεχίρ' στα τουρκικά και 'ζορζότ' στα αρμενικά) και από την ποικιλία των χαρακτήρων, η οποία φτάνει μέχρι σήμερα.

εν δε τη Κιλικία καλουμένη τα
Μάζακα, η μητρόπολις του
έθνους. καλείται δ' Ευσέβεια και
αύτη, επίκλησιν η προς τω
Αργαίω. Κείται γαρ υπό τω
Αργαίω όρει πάντων υψηλοτάτω
και ανέκλειπτον χιόνι την
ακρώρειαν έχοντι, ...

*... αφ' ης φασίν οι αναβαίνοντες
(οὔτοι δ' εἰσὶν ολίγοι)
κατοπτεῦεσθαι ταις αἰθρίαις ἀμφω
τα πελάγη, το τε Ποντικόν και το
Ισσικόν.*

Στράβων - Γεωγραφικά, ΙΒ, 2.7

Αποκαλούμενη **Kayseri** στα τουρκικά (συγκοπή από τα αραβικά) έχει να επιδείξει τους καλύτερους σήμερα εμπόρους χαλιών, οι οποίοι, μόλις "πιάσουν την καλή", τραβάνε για **Ιστάμπουλ!**

Δραστήριοι, υπολογιστές,
σπιτόγατοι (ίσως σ' αυτό να
φταίνε τα χιόνια του βουνού
Αργαίου), εγκάρδιοι στις
προσωπικές τους επαφές και
καταδεκτικοί, *οι σημερινοί
Καππαδόκες είναι πρώτ' απ' όλα
άνθρωποι της προσμονής και της
ελπίδας.*

Εδώ στα υψίπεδα της Ανατολίας,
στους πρόποδες του Αργαίου,
υπάρχει πάντοτε *το Μεγάλο*
Αύριο...

*Καισάρεια δε η Καππαδοκῶν ὄρει
Αργαίω πρόσοικος Πausανίου του
σοφιστοῦ οἶκος. ο δε Πausανίας
επαιδεύθη με υπό Ηρώδου ... ες
πολλά δε αναφέρων των Ηρώδου
πλεονεκτημάτων, και μάλιστα το
αυτοσχεδιάζειν, ...*

*... απήγγειλε αυτά παχεία τη
γλώττη και ως Καπλαδόκαις
ξύνηθες, ξυνκρούων μεν τα
σύμφωνα, συστέλλων δε τα
μηχυνόμενα και μηχύνων τα
βραχέα.*

*Φιλόστρατος - Ζωαί των
Σοφιστών, II, ιγ'*

**Πρόσφατα
επαναδημοσιευμένο στο
μπλογκ:**

<http://www.technova.gr/technova/index.php/2012-06-21-03-15-38/istoria/1905-byzantio-stin-anatoli?showall=&limitstart=>

▣ Αρχικά δημοσιευμένο
στο *Ανεξήγητο*, στη σειρά
Το Βυζάντιο στην
Ανατολή, Α' άρθρο,
Μάρτιος 1986, σελ. 44-45

Καισάρεια
Καππαδοκίας: τα
Θεμέλια της
Τριαδικότητας του
Θεού

Του Μουχάμαντ Σαμσαντίν
(πρώην Κοσμά) Μεγαλομμάτη